

Simon Viktória

Modern kódkeveredés: az internetes nyelvhasználat hatásai fiatalok írásbeli fogalmazásaiban

A tanulmány a modern kódkeveredés jelenségét vizsgálja: az internetes nyelvhasználat jellegzetességeit elemzi és mutatja ki fiatalok kézzel írt fogalmazásaiban. Rávilágít arra, hogy létrejöhet kódkeveredés az internetes nyelvhasználat normarendszere és a hagyományos nyelvi rendszer szabályszerűségei között helyesírási, grammatikai, stilisztikai és formai tekintetben egyaránt. A tanulmány foglalkozik a kódváltás képességének a kérdésével, és felhívja a figyelmet arra, hogy a kódkeveredés kiküszöbölése érdekében az anyanyelvoktatásnak elsődleges feladata ezen képesség használatának a megtanítása. Végül ennek elősegítése érdekében bemutat néhány lehetséges utat.

Bevezetés

Ha gondolatainkat meg szeretnénk osztani embertársainkkal, leírjuk vagy kimondjuk őket. A szóbeli és az írásbeli közlési formákra lényegesen eltérő nyelvi tendenciák jellemzőek, ezeket az anyanyelvi használó képes megfelelően elkülöníteni egymástól. Korunkban azonban a modern technikai eszközök és az elektronikus kommunikációs formák terjedésével az írott szövegekben is egyre inkább kimutathatók az élőbeszédre jellemző sajátosságok. Különösen igaz ez az internetes nyelvhasználat egyes formáira, ahol az írott nyelv közelít a beszélt nyelvhez. Az elektronikus műfajok némelyikében újfajta nyelvhasználat, szabály- és normarendszer alakul ki, amely felülírja például a hagyományosan elfogadott helyesírási szabályokat és normákat. Ha a nyelvhasználó megfelelő szintű anyanyelvi műveltséggel, hajlandósággal és önfegyellemmel rendelkezik, könnyedén képes az internetes és a hagyományos nyelvhasználat közti kódváltásra. A tizenéves fiatalok szabadidejük jelentős részét töltik internetezéssel, remekül eligazodnak a világháló nyelvében, ismerik folyamatosan alakuló, formálódó normarendszerét. Felvetődik a kérdés: milyen hatással lehet a hagyományos helyesírási szabályokat és nyelvi normákat felülíró internetes nyelvhasználat a papíralapú, kézírással elkészített írásművek kivitelezésére? Létezik-e kódkeveredés az internetes nyelvhasználói rendszer és az írott nyelvi szabályrendszer között, és ha igen, ennek milyen jellemzői és tendenciái figyelhetők meg? A vizsgálat középpontjában ezek a kérdések állnak.

A beszédszerűség megjelenése írott szövegekben

Két alapvető kommunikációs rendszer áll rendelkezésünkre: a beszéd és az írás. A feladó kommunikációs céljainak, igényeinek és lehetőségeinek megfelelően választja a szóbeli vagy az írásbeli közlési formát, majd az ennek megfelelő ismereteit mozgósítva továbbítja az üzenetét. Az írott és a beszélt közlési forma legalapvetőbb különbségeit a kommunikációs aktus lezajlásának időbeli keretei és a partnerek térbeli helyzete határozza meg: „A beszéd időhöz kötött, dinamikus, mülékony – egy olyan interakció része, amelyben rendszerint mindkét fél jelen van, és a címzett meghatározott. Az írás térhez kötött, statikus, állandó – egy olyan szituáció eredménye, amelyben az írást létrehozó rendszerint távol van a befogadótól, sőt gyakran nem is ismeri” (Crystal 1998: 227).

A két közlésforma közötti második jelentős különbség a konkrét beszédhelyzettől való erőteljes függés, amely a beszélt nyelv jellemzője. Ez teszi lehetővé, hogy a szóbeli közlő fogalmazása mindig „szabadabb” legyen az írott üzenetnél, hiszen a verbális kifejezésen kívül más, nem nyelvi eszközök is a rendelkezésére állnak. A beszédnek mindig velejárója a gesztuskészlet és a prozódiai eszköztár használata, valamint a „lazább” szerkesztésmód, az ismétlések, az újratervezések, a témától való hirtelen eltérés és az esetleges visszakanyarodás vagy akár a szlengből kölcsönzött elemeknek, a beszélt nyelvi szófordulatoknak, kifejezéseknek a használata. A beszélő az üzenetére általában azonnali visszajelzést kap a címzettől, így ezt akár utólagosan is korrigálhatja, kiegészítheti. Az írásbeli közlő ezzel szemben elsősorban a verbális eszközökre támaszkodhat, utólagos korrigálásra általában nincs lehetősége, így kénytelen pontosan, félreérthetetlenül fogalmazni és gondosan megszerkeszteni az írásművét (Cs. Czachesz 1998: 17).

A beszélt és az írott közlési forma elkülönülő nyelvhasználati normarendszere ellenére napjainkban egyre inkább azt tapasztalhatjuk, hogy az írott nyelv beszélt nyelvi jellegűvé válik. Ez a folyamat az iskolai fogalmazásokban is nyomon követhető. A tanulók sokszor csak utólag, írásművük értékelése után döbbennek rá arra, hogy amit leírtak, az nem ugyanaz, mint amit közölni akartak (Vallent 2008). A spontán beszéd jellegzetességei tetten érhetők például a fogalmazások befejezetlen mondataiban, logikátlan gondolatmenetében, hanyag megfogalmazásában, valamint beszélt nyelvi szóhasználatában: a szófordulatokban, a divat- és tölteléksszavakban, valamint a szleng elemeiben is. Ehhez hasonló jelenséggel találkozhatunk a digitálisan létrehozott írott szövegek vizsgálatakor. Az internetes kommunikáció során létrehozott szövegekre beszélt nyelvi sajátosságok is jellemzőek.

Az internet nyelve

A modern technika segítségével alkotott virtuális szövegek életünk részévé váltak. Elektronikus szövegeket látunk, olvasunk, alkotunk nap mint nap. Balázs Géza (2007) a technikai eszközök közbeiktatásával, például a számítógéppel, mobiltelefonnal alkotott írást a másodlagos írásbeliség termékének tekinti. A másodlagos írásbeliséget olyan új írásbefolyásoló tényezők jellemzik, mint az írásmódok, a stílusok, a szövegtípusok változatossága és gazdagsága, a korlátlan javítás, a betű- és szövegáthelyezés vagy a korlátlan terjesztési és továbbítási lehetőség. Az informatika hatására formálódó új nyelvi létmódokat, a másodlagos írásbeliséget és szóbeliséget Balázs Géza ideiglenes összefoglaló néven új beszéltnyelviségnek nevezi. Az új beszéltnyelviség „informatikai alapú, számítógépek, internet vagy mobilkommunikáció által közvetített írásbeli vagy szóbeli kommunikáció, amelyre jellemző az átmenetiség: beszéd közeli (szlenges), képeket is használó írás- és közlésmód, az élőbeszédhez közelítő, de azzal nem azonos beszéd szintetizálás” (Balázs 2007).

Bódi Zoltán az interneten megjelenő szövegek műfaját írott beszélt nyelvnek nevezi meg (Bódi 2004). Az Érsok Nikoletta által alkotott magyar terminus továbbá a virtuális szóbeliség, valamint az írva csevegés (Érsok 2003). Veszelszki Ágnes a jelenségre a digilektus fogalmát használja (Veszelszki 2010).

Az új beszéltnyelviséget leginkább a folyamatosan fejlődő és terjedő internetes kommunikáció formálja, kialakítva egy egészen új nyelvhasználati normarendszert, amely a beszélt és az írott közlési forma jellegzetességeit ötvözi (1. táblázat). Ennek elsődleges oka a kommunikációs partnerek közötti térbeli távolság áthidalhatóvá válása és az írásbeli üzenetváltás idejének fokozott felgyorsulása. Amikor az internetes műfajok valamelyikének segítségével kommunikálunk, a hagyományos írott közlési formához képest felgyorsul az üzenetváltás időtartama. A feladó arra törekszik, hogy minél gyorsabban eljuttassa üzenetét a címzethez, ennek következtében közlését lazább, hiányosabb, igénytelenebb szerkesztésmód jellemzi, hasonlóan az élőbeszédhez. A közlők a minél gyorsabb üzenetváltás érdekében gyakran a helyesírási szabályokat is figyelmen kívül hagyják. „A helyesírásban is megjelenik – a szociolingvisztikában ismert fogalmat alkalmazva – a kódváltás képessége, elsősorban a helyzetnek megfelelő kódváltás, vagyis a használt nyelvet és nyelvi

normát az író a helyzet szerint váltogatja, bizonyos helyzetben az egyiket, egy másikban a másikat használja” (Antalné 2008). Fontos azonban, hogy az „esetek túlnyomó részében a hibázás tudatos, a gyorsaságra vagy a rövidsége való törekvés idézi elő. Gond abból származhat, ha valaki nem ismeri a határokat, vagyis nem tudja, hogy a mindegy nem mindig írható *mind1*-nek” (Tóth 2007).

1. táblázat
Az internetes nyelvhasználat általános jellemzői

Szándékolt fonetikus írásmód	<i>mennyünk</i>
Szándékolt egyéb helyesírási hiba	<i>hüje</i>
Összevonás, összerántás, durva rövidítés	<i>nemtom, kb3ig</i>
A mássalhangzó és a magánhangzó hosszúságának a tévesztése	<i>nezd el kerlek</i>
Változatos kis és nagybetűhasználat	<i>peti, JAJ!</i>
Betűsokszorozás	<i>Neeeeeeeeem akaróóóóó!</i>
Az írásjelek többszörözése, kombinációja	<i>Szia!!!!!!!!!! Mi?????????????</i>
Hangulatjelek használata	😊😞:P ;)
Tagolatlan mondat szerkesztés	<i>én nem akartam de ez lett nem baj</i>
Hiányosan szerkesztett mondatok	<i>Pénteken a halastónál sörözés?</i>
Toldalékolási tévesztések	<i>délbe</i>
Beszélt nyelvi panelek, szófordulatok	<i>csak azt akartam mondani</i>
Angol szavak használata	<i>no comment, party</i>

A digitális generáció

A tizen- és huszonevesek körében találjuk világszerte a legtöbb internethasználót, hiszen az 1980 után születettek már beleszülettek a digitális technika világába. Ezt a korosztályt digitális bennszülötteknek, míg az idősebb generáció tagjait digitális bevándorlóknak nevezik. A digitális generáció tagjainak a szüleikhez viszonyítva egészen mások az elvárásai és a szokásai a tanulás, a munka, a szabadidő eltöltése és a kapcsolattartás terén (Ságvári 2012). Földes Petra szerint a digitális technika terjedésével a fizikai, a társas és a kulturális környezet mellett megjelent egy negyedik, a digitális dimenzió. A fiatal generáció számára azonban ez nem különül el, hiszen ők ebbe nőttek bele, számukra a virtuális tér már a kultúra integráns részét képezi (Földes 2012).

Mindezek alapján a vizsgálat elsődleges célja, hogy felmérje az internetes nyelvhasználat kimutatható hatásait a tizenévesek kézzel írt fogalmazásaiban. Emellett további célkitűzésként jelent meg a mai fiatalok internethasználoi szokásainak a feltárása is.

A téma vizsgálata nem ismeretlen sem a külföldi, sem a magyar szakirodalomban. A Christa Dürscheid és munkatársai által 2006 és 2010 között végzett svájci kutatás arra kereste a választ, hogyan és milyen mértékben hat a digitális kultúra a hagyományos íráskészségre (Dürscheid–Wagner–Brommer 2010, Kruzslíc 2013 alapján). Az eredményekből nem állapítható meg ilyen kölcsönhatás a két közeg között. A kutatók szerint a fiatal generáció jól elkülöníti a különböző formákat, konvenciókat, és képes a kontextusnak megfelelően, rugalmasan használni szövegalkotási kompetenciájukat.

A hazai kutatások közül érdekes eredményekkel szolgál Kruzslíc Tamás tanulmánya, amelyben a szókészletet vizsgálva mutatja be a digitális kommunikáció hatásait a középiskolások nyelvhasználatára (Kruzslíc 2013). A kérdőíves módszerrel vizsgált 214 adatközlő (a 15–17 és a 18–25 éves korosztályba tartozó fiatalok) válaszai alapján megállapítja, hogy a digitális kommunikáció befolyásoló hatása érzékelhető az élőbeszédben, de egyes lexikai elemek esetén a kézírásban is (pl. *sztem, wow, szal, lol, WTF*). Emellett ez a hatás egyenesen arányos azzal, hogy a kitöltők mennyit használják az internetet, illetve hogy milyen az új elektronikus médiával kapcsolatos attitűdjük. A szerző szerint az élőszóban és a kézírásban használt szavak között vegyesen szerepelnek idegen és magyar eredetű szavak, valamint az idősebb kitöltők összességében többen használják élőbeszédükben az elsősorban digitális környezetre jellemző szavakat. Érdekes továbbá, hogy a vizsgált szavak cseten mutatkozó használati gyakorisága nem feltétlenül egyezik meg a szóbelivel. A tanulmány arra is kitér, hogy az adatközlők elsősorban a kortársaikkal és a náluk fiatalabbakkal való interakciókban használják az említett szavakat, a gimnazisták esetében azonban előfordul, hogy a felnőttekkel folytatott társalgásban teszik ugyanezt (Kruzslíc 2013).

Veszelszki Ágnes 2008-ban megjelent tanulmányában azt vizsgálja, befolyásolja-e az internethasználat a középiskolás diákok szövegalkotási stratégiáit a kreatív fogalmazási feladatok megoldása során. Feltevése szerint az internetet naponta használó diákok írásmódjára nagymértékben hat a képes kommunikáció, vagyis a szövegalkotáskor is élnek a vizuális információátadás lehetőségeivel. A szerző által megkérdezett 12. évfolyamos diákok a dolgozataikban gyakran alkalmazták a képes írás eszközeit, írásukat 22 alkalommal képekkel, képszerű elemekkel egészítették ki, elsősorban a kreatív típusú feladatok esetében (Veszelszki 2008).

Veszelszki Ágnes 2012-ben megjelent tanulmányában kép és szöveg kapcsolatát vizsgálva a digitális kommunikációhoz kötődő emotikonok és a szövegek viszonyát mutatja be. Felhívja a figyelmet arra, hogy az érzelemkifejező jelek nem csupán az informális digitális írásbeliségben, hanem az informális kézzel írt szövegekben is megjelennek. Órai jegyzetekben, feljegyzésekben az adatközlők egyharmada, magánlevelekben az adatközlők fele használ emotikont. A kérdőívbeli válaszadók 90%-a azonban hivatalos szituációban (vizsgadolgozatban, hivatalos levélben) kerüli az alkalmazásukat (Veszelszki 2012).

Anyag és módszer

A jelen vizsgálat 2012 márciusában zajlott, egy kérdőíves felmérésből, valamint egy szövegalkotási részből állt. A kísérletben részt vevő személyek: 134 fő 9. és 131 fő 11. évfolyamos tanuló, összesen 265 fő adatközlő. A kutatásban részt vevő fiatalok öt különféle típusú iskola diákjai: 57 tanuló budapesti általános és hatosztályos gimnázium, 49 tanuló budapesti nyolcosztályos gimnázium, 49 tanuló budapesti egyházi nyolcosztályos gimnázium diákja, míg 56 tanuló budapesti műszaki szakközépiskola, 54 tanuló pedig vidéki közgazdasági szakközépiskola diákja volt. Minden oktatási intézményben egy 9. és egy 11. évfolyamos osztályban zajlott a vizsgálat, valamint az általános gimnázium egy nyolc főből álló, tizenegyedikes csoportjában, akik emelt óraszámban tanulták a magyar nyelv és irodalom tantárgyat.

A kérdőíves felmérésben minden tanuló ugyanazt a kérdőívet töltötte ki. A feltett kérdésekkel a fiatalok olvasási, írási, kapcsolattartási és internethasználói szokásait, valamint az internetes nyelvhasználat során alkalmazott és elvárt helyesírási, nyelvhelyességi és stílusbeli normáit, elveit kutattam. A diákok feleletválasztós feladatokat oldottak meg, illetve egy esetben kiegészítendő kérdésre kellett válaszolniuk.

Szövegalkotási feladatként az évfolyamok anyanyelvi tudásszintjüknek megfelelően különböző feladatot kaptak. A 9. évfolyamos tanulóknak egy elektronikus körlevelet kellett írniuk, amelyben meghívják barátikat egy kirándulásra. A műfaj keltette hatás erősítésére a feladatlap a Facebook közösségi oldal levelezőfelületét

imitálta. A 11. évfolyamos tanulók feladata egy – az igazgatónak címzett – hivatalos levél megírása volt, ebben kérvényezniük kellett, hogy több sportolási lehetőség legyen az iskolában.

A fogalmazási minták felvétele a kérdőívek kitöltésével egyidejűleg zajlott. Már a mintavétel befejeztével nyilvánvalóvá vált, hogy az összes fogalmazást komplex, több szempontú elemzéssel nem lehetséges feldolgozni, ezért minden osztályból véletlenszerű mintavétellel 10-10 tanuló fogalmazását vizsgáltam. Így összesen 50 kilencedikes és 58 tizenegyedikes tanuló munkáját elemeztem.

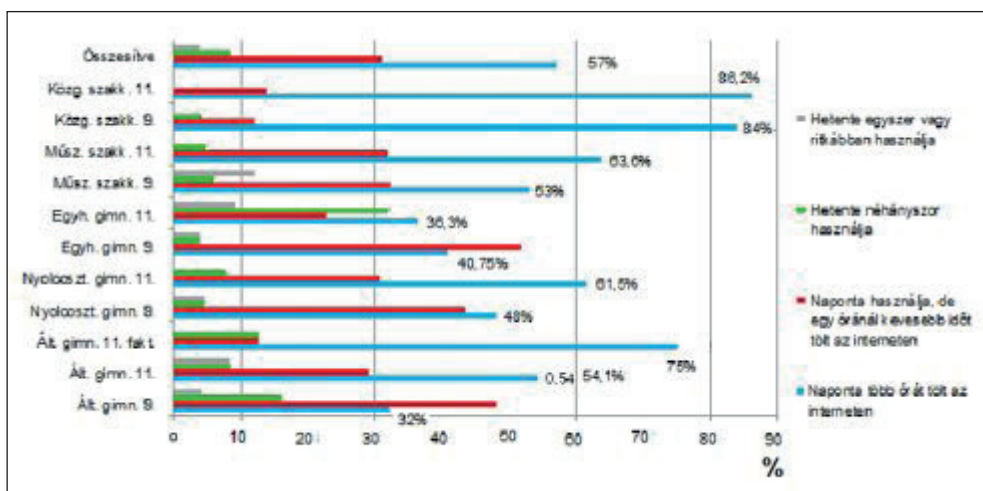
A fogalmazások értékelési módszerének a kidolgozásakor elsősorban azokra a hagyományos, az írásbeliség normáitól eltérő nyelvhasználati jellegzetességekre fektettem nagyobb hangsúlyt, amelyek létrejöttében az internetes nyelvhasználat nagy valószínűséggel szerepet játszhat. Az írásművekben azokat a normától eltérőnek számító jellegzetességeket igyekeztem kimutatni, amelyek az internetes kommunikációt, az internetes nyelvhasználatot, az írva csevegést jellemzik. Ennek megfelelően a helyesírás, a nyelvhelyesség és a stílus vizsgálata került a középpontba.

A kutatás hipotéziseim:

1. Az internetes nyelvhasználatnak a kézzel írt fogalmazásokra gyakorolt hatása azon osztályokban a legszembetűnőbb, amelyekben a gyerekek a legtöbb időt töltik az internetes kommunikációval.
2. A fiatalabb korosztály kevésbé képes kódváltásra, az internethasználatra jellemző szabályok elkülönítésére.
3. A kódkeveredés megnyilvánulása erősebb a baráti levélben és a véleményközlő fogalmazásokban, mint a hivatalos levélben.
4. A kódkeveredés hatása érzékelhetőbb a szakközépiskolai tanulók által írt alkotásokban, mint a gimnáziumba járó tanulók munkáiban.

A kérdőíves vizsgálat eredményei

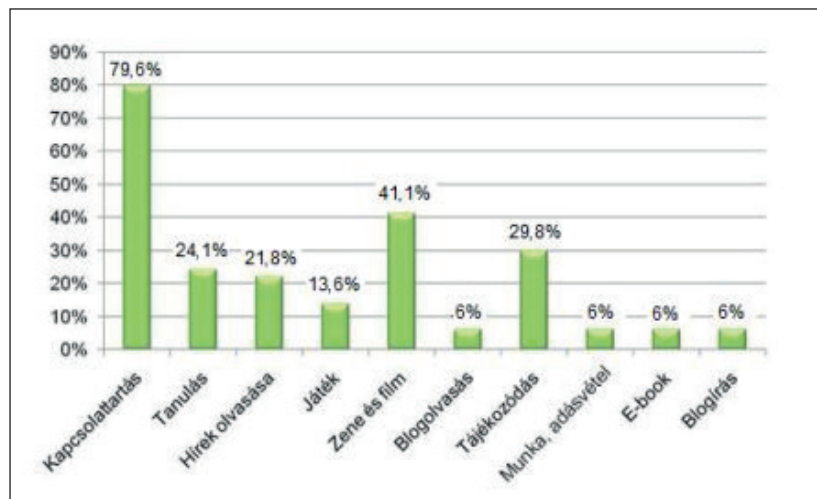
A kérdőíves vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a vizsgált tanulók 89%-a naponta használja az internetet, közülük 57% napi több órát is eltölt a világhálón. Iskolatípusonként azonban jelentős különbségeket tapasztalhatunk. Míg a közgazdasági szakközépiskola 11.-es tanulóinak 86%-a naponta több órát is internetezik, addig ez a szám az általános és a hatosztályos gimnázium 9. osztálya esetében csupán 32%, de a többi gimnáziumban is alacsonyabb a naponta több órát internetezők aránya (1. ábra).

1. ábra

Az internethasználat gyakorisága és időtartama a vizsgált tanulók körében

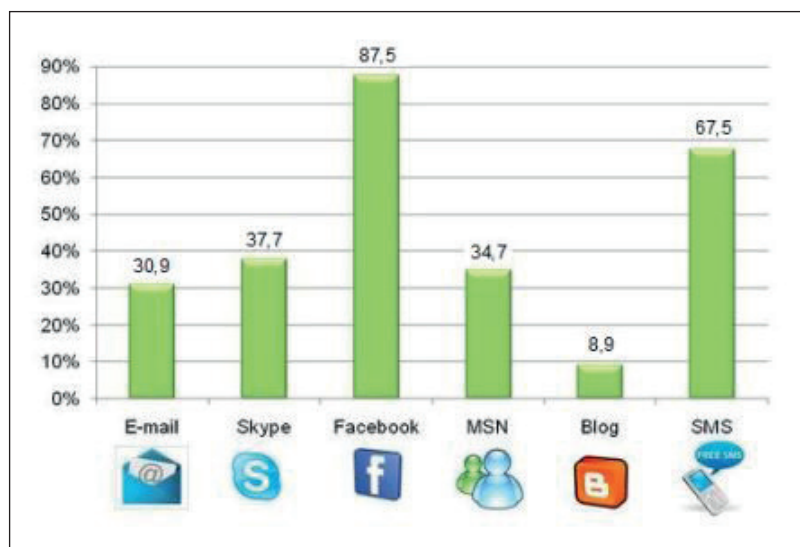
A tanulók közel 80%-a elsősorban a barátaival, az ismerőseivel, a rokonaival való kapcsolattartásra használja a világhálót, a kapcsolattartás tehát magasan a legnépszerűbb használati célként jelent meg. A tanulók 40%-ának válasza között szerepelt a zenehallgatás és a filmnézés. Közel 30%-uk tájékozódásra, míg 24%-uk tanulásra is használja a világhálót. Az adatközlők ennél a kérdésnél több választ is megadhattak, az eredmények összesítésekor az első három megjelölt célt vettem figyelembe. A részletesebb eredmények a 2. ábrán láthatók.

2. ábra

Az internethasználat cél szerinti megoszlása a vizsgált tanulók körében
(Összes válasz: 591 db)

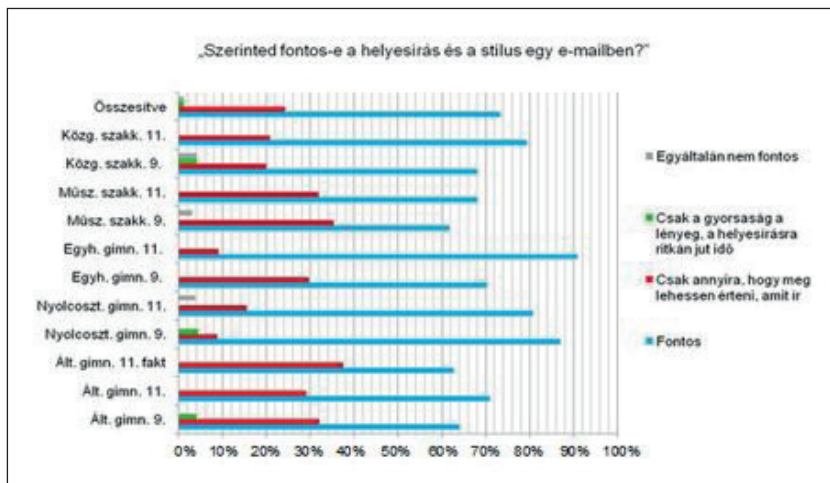
A diákok körében a különféle internetes kommunikációs csatornák népszerűségét a 3. ábra szemlélteti. A 265 fiatal 87,5%-a használja a Facebook közösségi oldalt kapcsolattartásra, de nagyon népszerűek körükben a Skype (37,7%) és az MSN (34,7%) csevegőfelületek, csetprogramok is. Az elektronikus levél kissé lemaradva követi őket a sorban, a fiatalok csupán 30,9%-a ír szívesen e-mailt. Szintén sokan használják (67,5%) a mobiltelefon SMS-funkcióját is kapcsolattartásra, ez megalkotásában és az üzenetküldés gyorsaságában is hasonlít az internetes műfajokra.

3. ábra

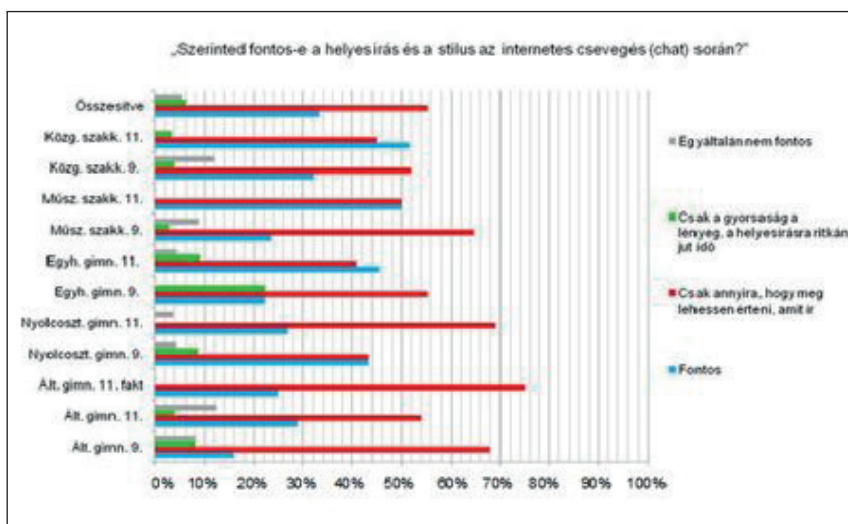
A legnépszerűbb kommunikációs csatornák a vizsgált tanulók körében
(A válaszadók száma: 265 fő, az összes válasz: 709 db)

A 4. és az 5. ábra azt ábrázolja, hogy a megkérdezett fiatalok mennyire tartják fontosnak a helyesírást és a stílust egy elektronikus levél megírása, valamint az internetes csevegés során. Míg az e-mail esetében a tanulók 73%-a szerint igen fontos a stílusra és a helyesírásra figyelni, addig a csevegés (csetelés) esetében csupán 33%-uk gondolja ugyanezt, mivel itt már csak az az elsődleges számukra, hogy partnerük megértse közlendőjüket.

4. ábra

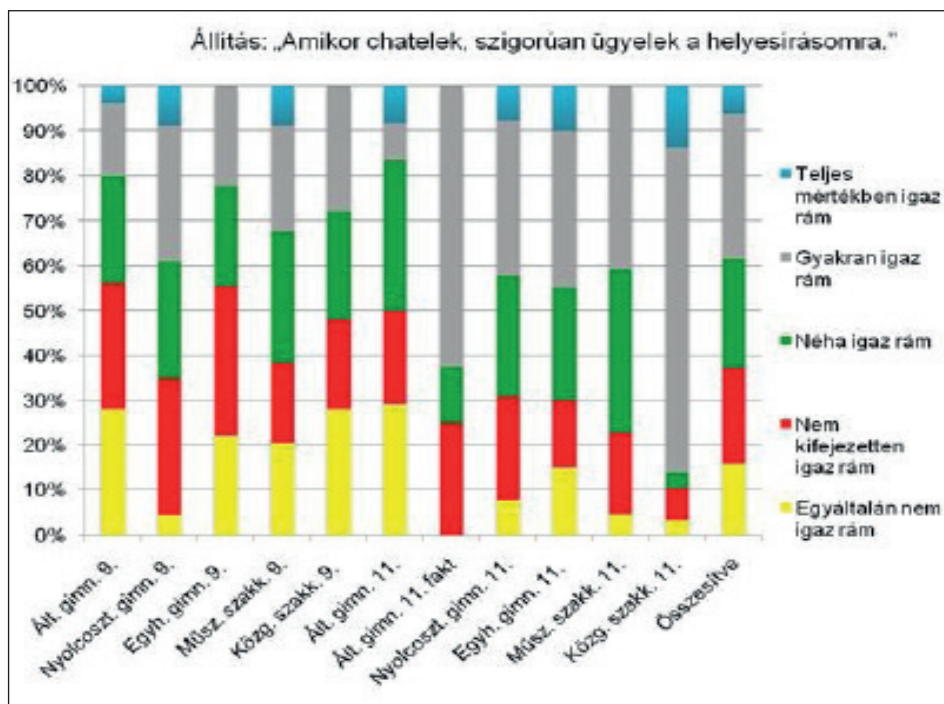
A helyesírás és a stílus fontosságának megítélése az internetes levelezésben

5. ábra

A helyesírás és a stílus fontosságának megítélése az internetes csevegés (cset) során

A 6. ábra azt mutatja be, hogy a megkérdezettek mennyire ügyelnek csetelés során a helyesírásukra. Az összesített eredmények alapján a vizsgált tanulók csupán 6%-a figyel szigorúan a saját helyesírására. A diagramokról leolvasható továbbá, hogy a 9.-es tanulók szinte minden iskolatípusban sokkal kevésbé igényesek a saját és a partnerük internetes helyesírásával kapcsolatban, mint a 11.-es korosztály. A vizsgált tanulók internetes nyelvhasználatának részleteit feltáró eredményeket tartalmazza a 2. táblázat.

6. ábra
A helyesírás az internetes csevegés során

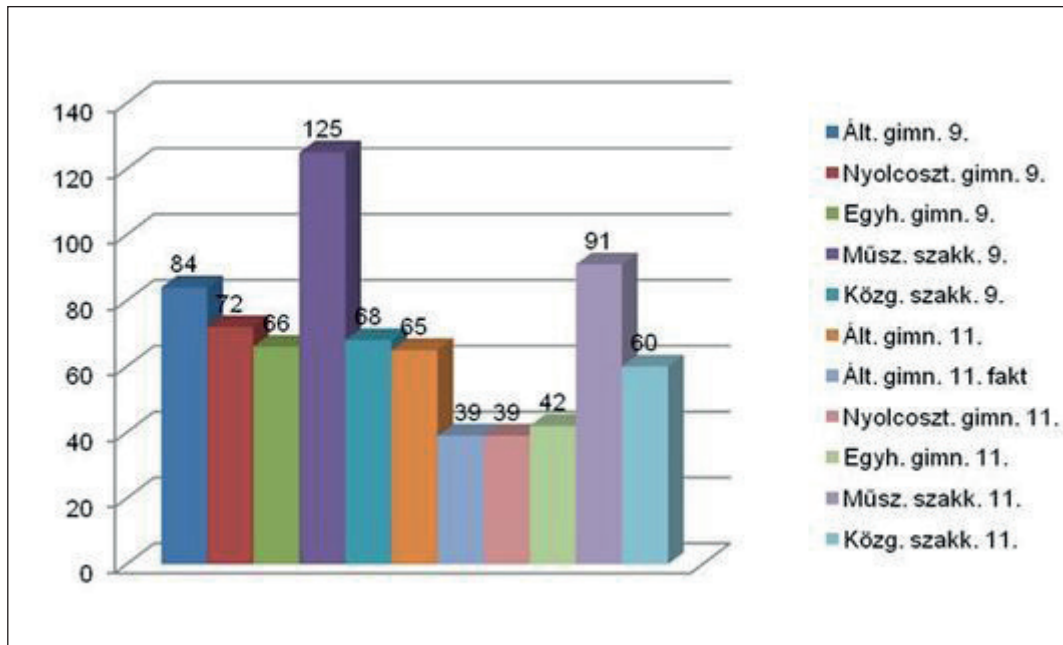
2. táblázat
A nyelvhasználati jellemzők megjelenésének az aránya

Nyelvhasználati jellemzők	Kérdőíves válaszok alapján az internetes nyelvhasználatban jellemző-e?	Megjelenik-e a fogalmazásokban?	Példák
Szándékolt fonetikus írásmód	21%	nem	szijjasztk
Összevonás, rövidítés	61%	igen	fél8kor, 7re, kb3ig, jún15, 1karton sör
Betűsokszorozás	43%	nem	–
Változatos kis- és nagybetűhasználat	68%	részben	rámszakadék, gellért hegyre, turul-madár
Az írásjelek elhagyása	62%	igen	–
Hangulatjelek használata, halmozott írásjelek	92%	igen	!!!!!!!, ☺, ????????????
A mondat szerkesztés hibái 74% igen rövid, hiányos, tagolatlan	74%	igen	rövid, hiányos, tagolatlan
Toldalékolási tévesztések	nincs adat	igen	délbe, korába
Beszélt nyelvi és szlenges elemek használata	nincs adat	igen	skacok, kajálni, lőjük be a találkozózt
Elhalványuló levélforma	nincs adat	igen	megszólítás, elköszönés, aláírás, dátum

A fogalmazásvizsgálat eredményei

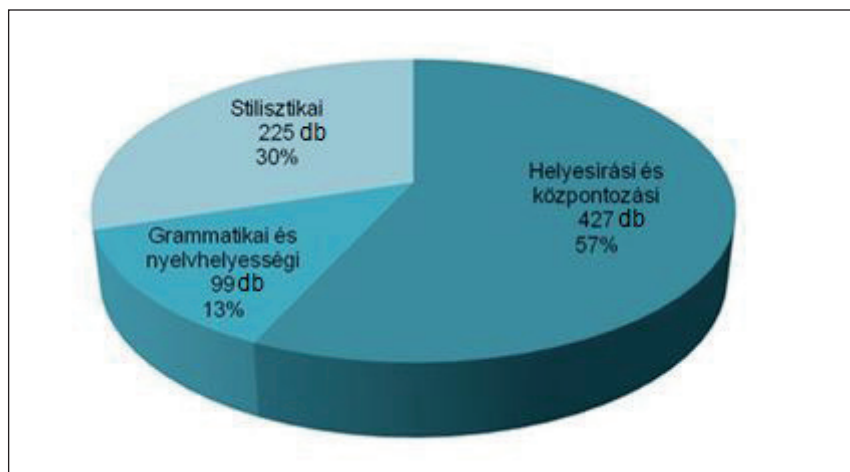
A fogalmazásokban fellelhető hibák és egyéb, az internetes nyelvhasználatra utaló jellegzetességek (a továbbiakban egységesen „hibák”) osztályonkénti összesített számát a 7. ábra szemlélteti, míg a 8. ábra

a hibatípusok megoszlását mutatja összesítve. Ebből látható, hogy a 9.-es évfolyamok átlagosan jóval nagyobb hibaszámmal dolgoztak, mint a 11.-esek. A 9.-esek között az egyházi nyolcosztályos gimnázium és a közgazdasági szakközépiskola, míg a 11. évfolyamos gyerekek körében az általános gimnázium fakultációs csoportja, az általános nyolcosztályos gimnázium és az egyházi nyolcosztályos gimnázium ejtették a legkevesebb hibát. A hibák típus szerinti megoszlási arányát tekintve a helyesírási és a központoszási hibák száma a legmagasabb, ezek száma összesen 427. Ez az összes hiba 57%-a. A stilisztikai hibák aránya 30%, míg a grammatikai és a nyelvhelyességi hibák aránya 13%.

7. ábra

A hibák száma a vizsgált fogalmazásokban (Összes hiba: 751 db)

8. ábra

Az összes hiba megoszlási aránya

A helyesírási vizsgálat eredményei

A fogalmazók helyesírásának vizsgálata során minden helyesírási hiba egységesen számított, függetlenül attól, hogy az általános értékelési szempontok alapján a durva, a súlyos, az egyéb vagy a központoszási hibák közé sorolandók-e. Ennek oka az, hogy elsődlegesen nem a tényleges hibapontok száma volt a fontos,

hanem az, hogy a diákok hány olyan helyesírási hibát ejtettek a fogalmazás során, amelyek az internetes nyelvhasználat lazább, formálódó normarendszerére utatnak.

Divatos írásmódok

Az internetes nyelvhasználat, különösen a cset esetében igen jellemző a helyesírási „pongyolaság”, amely lehet a gyorsaság, a kényelem, a tréfakedv vagy a csoportnyelvi hatás következménye is. Ezen belül külön kiemelendő a már-már erőltetett fonetikus írásmód, akár az idegen szavak esetében is, így ugyanis részlegesen megjelenhet az egyébként hiányzó kiejtés, a kötetlenebb beszélt nyelv hangzásának a jelölése. A fogalmazásokban ugyan volt példa a szándékos fonetikus írásmódra, elsősorban a 9.-es tanulók baráti körleveleiben, az összes eredmény tekintetében nem számottevő a szándékolt kiejtés szerinti írásmód megjelenése. Néhány példa: *szijasztok, nemtom, délbe, perszeha*. Úgy tűnik tehát, hogy a tanulók többsége egyelőre tisztában van azzal, hogy a szándékolt fonetikus írásmód olyan erős normabontás, amely bár a monitor képernyőjén elfogadható, papíron, kézzel leírva nem állja meg a helyét.

Az úgynevezett összevonások, összerántások, rövidítések szintén a csetnyelv fő jellegzetességei közé tartoznak. Bár ezek kétségkívül a stílust is érintik, a szóalakok jelentős változása miatt elsősorban a helyesírási problémák között tárgyalandók. Cseteléskor a több szóból álló szókapcsolatok rövidítésének, összevonásának funkciója az, hogy a közlő minél kevesebb erőfeszítéssel, minél gyorsabban juttathassa el üzenetét a címzettnek. Ennek során a szavak általában rövidítve kapcsolódnak egymáshoz, míg máskor elmarad a toldalék vagy a kötőjel. Igen gyakori, hogy a tanulók dátumot, időpontot vagy egyéb számnevet tartalmazó szókapcsolatot írnak le ilyen módon, például: *fél8kor, 7re, csüt., kb3ig, júni5, 1karton sör*. Ennek oka vélhetően az, hogy a számot tartalmazó időpontok, dátumok helyesírásához tartozó szabályok kevésbé rögzültek, ebből adódóan pedig könnyebben felülírhatók a diákok számára. A számok szavakkal, toldalékokkal való összerántásából következő kódkeveredés egyértelműen a 9.-esek baráti leveleiben volt érzékelhető, a 11.-esek hivatalos leveleiben nem.

Gyakori jelenség az internetes csevegés során a kis- és a nagybetű használatának szabálytalan módja. Sok csetelő a könnyebbség kedvéért csak kisbetűt használ, míg a csupa nagybetűvel való írásmód a mögöttes emocionális tartalmat, illetve a kiabáló, hangos beszédet érzékelteti. Az írott fogalmazásokban csak elvétve volt erre példa, kifejezetten a baráti levelekben és főként megszólítás, köszönés, elköszönés esetén. Például: *CSŐ, CSŐSZTŐK, HALI, GYERTEK!* Feltételezésem szerint a kevés adatolt példa háttérben az állhat, hogy a nyomtatott nagybetűk megalkotása kézzel nagyobb erőfeszítést és több időt igényel, mint a folyóírással létrehozott betűk leírása.

Akad viszont példa az írásművekben a kis és a nagy kezdőbetű helytelen használatára. Gyakran előfordult, hogy a tulajdonnevek válogatás nélkül kis kezdőbetűvel szerepelnek, például: *rámszakadék, gellért hegyre, szőlődomb, által ér, turul-madárhoz, amerikai pítét* (filmcím), *viaszmúzeum, örsön* (a példák a baráti levelekből valók). A nagy kezdőbetű mellőzése utalhat a számítógépes nyelvhasználat szokásainak a fokozatos átvételére. Azért jelentkezhethet ez elsősorban a tulajdonnevek esetében, mert a helyesírási szabályaik elsajátítása alapvetően nehézséget okozhat a tanulóknak, vagy ez annyira nyilvánvaló szabály, hogy szerintük figyelmen kívül hagyható. Bár elvétve, de egyes tanulók teljesen mellőzték vagy csak véletlenszerűen alkalmazták a nagybetűs mondatkezdést, ez szintén a kódkeveredés jeleit mutathatja.

A csetnyelvben ugyancsak a kiemelést, a figyelemfelkeltést szolgálja a szó egy betűjének a megsokszorozása. Az írott fogalmazásokban ez egyáltalán nem mutatkozott meg. A betűsokszorozás szintén a normától való eltérésnek számít, amelyet a kézirásos forma egyelőre nem fogad el. Fontos továbbá, hogy mialatt a betűsokszorozás a számítógépen egy billentyű hosszabb ideig történő nyomva tartásával könnyedén megvalósítható, ez kézzel leírva nagyobb nehézséget okozó, fáradságosabb művelet.

A fiatalok körében különösen divatos netes írásmódnak számít a magyar szavak, főként a tulajdonnevek angolosítása, vagyis az angol helyesírást imitáló jelölés. Erre is csupán elvétele, szórványszerűen fordult elő példa az írásművekben, kizárólag a baráti levelekben, és főként lány szerzők esetében, így például: *buleee* = buli, *csajszee* = csajszi, *Ency* = Enci, *Wiky* = Viki, *Barbie* = Barbi.

A központozás jellegzetességei: halmozott írásjelek és rajzolt smiley-k

A csetelők írásjelhasználattal kapcsolatos szokásai a kézzel írt fogalmazásokban is felfedezhetők, különösen a baráti levelekben. A tanulók nagy arányban hagyták el a kijelentő mondatokat lezáró írásjeleket. Egyes diákok egyáltalán nem használtak pontot, míg mások csak olykor, elvétele mellőzték a mondatvégi írásjelet. A diákok jelentős része egyáltalán nem használt vesszőt a tagmondatok elkülönítésére. A hosszú, összetett mondatok tehát sok esetben mindenféle tagolás nélkül jelentek meg, és ez ugyancsak a folyamatos, a beszédszerűség felé mutató csetnyelv jellegzetessége. A fogalmazásokban gyakori jelenség volt az írásjelhalmozás. A felkiáltójelek többségében halmozottan (öt-tíz egymás után) jelentek meg olyan esetben is, ahol a mondat tartalma nem feltétlenül kívánta meg a figyelemfelkeltést.

A tanulók baráti leveleikben szinte kivétel nélkül használták az emotikonokat, és az érzelmek kifejezésére kézzel rajzoltak smiley-kat. Feltételezhető, hogy a smiley-k papírra vetésének elsődlegesen a feladatban megjelölt szituáció az oka, vagyis a baráti körlevél Facebook-felületet imitáló megírása készítette az adatközlőket a kötetlenebb, oldottabb fogalmazásra, és ennek kiegészítőjeként jelentek meg a rajzolt emotikonok. Alátámasztja ezt az is, hogy az idősebb diákok feladatában, az igazgatónak címzett hivatalos levélben szinte egyáltalán nem szerepeltettek emotikonokat. A rajzolt smiley-k elterjedésének másodlagos oka lehet az, hogy a tanulók az alkotói tudatosság, a megfelelő fogalmazási képesség hiányában, avagy lustaságból egyszerűbbnek tartották smiley-val pontosítani a jelentést vagy kifejezni érzelmeiket, mint a sokkal több erőfeszítést igénylő verbális körülírással. A smiley-k a fogalmazásokban gyakorta a mondatvégi írásjel helyett szerepeltek, mintegy befejezve a mondatot, és megadva annak pontosabb (emocionális) tartalmát.

Grammatikai és stilisztikai vizsgálat

A mondat szerkesztés és a toldalékolás sajátosságai

A csetnyelvben létrehozott szövegek grammatikai megszerkesztettsége sokkal igénytelenebb mind szintaktikai, mind morfológiai tekintetben. Ennek oka a takarékoság és a gyorsaság. A csetszövegek mondat szerkesztésére vagy az egymás után következő rövid mondatok, vagy a hosszú, bonyolult, teljesen tagolatlan, valamint a hiányosan szerkesztett vagy a befejezetlen mondatok jellemzőek. Ezek a jellegzetességek a tanulók kézzel készített fogalmazásaiban is megjelentek. Jellegzetes hiba volt az egyszerű mondatok nagy aránya, ami tartalmilag jó megoldás esetében is csökkenti a befogadói élményt. Nagyon gyakoriak voltak a hiányosan szerkesztett mondatok, főként a baráti levelekben, például: „*Pénteken a halastónál közös sátorozás, sörözés?*” A tanulók gyakran hagyták el a névelőt, ez ugyancsak az internetes nyelvhasználat jellegzetessége.

A morfológiai hibák közül kiemelendők azok a toldalékolási tévesztések, amelyek az élőbeszéd hangzási sajátosságából következnek. Ilyen az inessivus helyett használt illativus. Például: „*felöltt korába is folytathatná*”, „*sok diáktársunknak anyagi adottsága sincs, hogy egy egyesületbe sportoljon*”, „*délbe megebédelünk*”. Ezek a grammatikai hibák a hivatalos és a baráti levelekben egyaránt megjelentek.

Szlang, beszélt nyelvi panelek és idegenszó-használat

A világot átölelő internet révén az internetes nyelvhasználatban gyorsan terjednek a nemzetközi szakkifejezések, az angol nyelv, illetve az angol és a magyar szlang is. Mivel az internetes csevegés olyan nyelvi szituáció, amelyet

írott formája ellenére leginkább a párbeszédhez hasonlíthatunk, jellegzetes velejárója a beszédszerűséget erősítő állandósult szókapcsolatok, szófordulatok, szószerkezetek, töltelékszavak, közhelyek, szóvirágok, divatszavak és a szleng elemei. Az internetes nyelvhasználók kedvelik a szleng kifejezéseit, hiszen ezek gyakran a beszélt nyelvben is a takarékossgot célozzák meg. Különösen akkor érzékelhető erőteljesen ez a hatás, ha közvetlen, baráti nyelvi szituációról van szó.

Ennek megfelelően a vizsgálatban elsősorban a baráti körlevelekben voltak kimutathatók beszélt nyelvi elemek, panelek és szlenges elemek. A hivatalos levelekben ezek csak elvétve fordultak elő, erőteljes stílusterést okozva. A 9.-es diákok több mint 95%-a használt baráti levelében valamilyen tipikusan beszélt nyelvre emlékeztető szófordulatot. Néhány példa a teljesség igénye nélkül: *pulcsi; szeszó, skacok, nem árt; jó móka lenne; kajálni; fel lehetne dobni; úgy löjjük be a találkozót; nem nagy szám; elkap minket az eső; Szevasztok haverok, tesók, öcsék!; Csajékat hozhattok; kb. ennyi; telón még üzletelünk; Csőszök, akit érdekel, üziben jelezze, azt leugrunk boltba, full jó lesz; tesióra, talizunk.* A tanulók efféle, szlengszerű nyelvi elemeket teljesen természetesen használták a baráti levelekben, éppen úgy, ahogy azt egy valódi nyelvi szituációban tennék. Számukra ebben a feladatban ez a nyelvezet elfogadható nyelvi regiszterként jelent meg. Leginkább a műszaki szakközépiskola tanulói használtak szlengkifejezéseket a leveleikben, pedig esetükben közel sem a legmagasabb a napi több órát internetező aránya (53%). Ennek alapján arra következtethetünk, hogy a kódkeveredés nem az internetes nyelvi közegben eltöltött időtől, hanem a tanuló regiszterváltási képességétől függ.

A fogalmazásokban idegen szavak csak elvétve fordultak elő, elsősorban a baráti levelek szövegében, például: *barbie, comment, have a party, by, hobbyuk.* Az idegen szavak átvételével kapcsolatban tehát nem tapasztalható tényleges kódkeveredés.

„Elhalványuló” levélforma

A hivatalos levelek esetében a tanulók igyekeztek betartani a hivatalos levél formai követelményeit. Bár a kérvények nem minden esetben érték el a feladatban megjelölt kommunikációs célt, a diákok igyekeztek magázó formát és hivatalos nyelvezetet használni. Egészen más eredmények születtek a baráti levelek esetében. Előzetes feltevésem szerint a kézzel írott körlevélben legalább részlegesen érvényesülnek majd a baráti levélforma alapvető törvényszerűségei. A hipotézisemet a vizsgálat eredményei megcáfolták. A baráti levelekből ugyanis szinte kivétel nélkül hiányzott a megfelelő megszólítás, a leggyakoribb levélkezdés az egyszerű köszönés volt, például: *Sziasztok!, Szia!, Csóó Srácok!, Hello, szia, csá!!!, Csőszök.* A baráti levelek többségéből hiányzott az elköszönés is. Ezt a szerzők többsége utalással „helyettesítette”: gyors visszajelzést vár a levelére a címzettekől. A levelek többségéről hiányzott az aláírás, amely egyértelműen a kódkeveredésre utal. Ennek hátterében állhat az is, hogy a Facebookhoz hasonló kommunikációs felületek automatikusan megjelenítik a feladó nevét és gyakran az arcképét is, így az aláírás elveszíti valódi, gyakorlati funkcióját, a szerző megjelölését. Hasonló a helyzet a keltezés esetében is. A baráti levelek szinte kivétel nélkül datálatlanok maradtak. Az elektronikus levelezésben nincs szükség a dátum megadására, hiszen a levelezőrendszer percre pontosan datálja az elküldött és a beérkezett leveleket. Ennek lehet a következménye az, hogy az adatközlők mellőzték a dátum megjelölését a kézzel írt levelekben is. Mind a baráti, mind a hivatalos levelekre igaz, hogy többségükben tagolatlanok, logikailag szerkesztetlenek voltak, amely ugyancsak az elektronikus levelek jellegzetes vonása.

Az eredmények összefoglalása

A kutatás célja az volt, hogy kimutassa az internetes nyelvhasználat hatásait a tizenévesek kézzel írt fogalmazásaiban, és felmérje e korosztály kapcsolattartási és internethasználati szokásait. A vizsgált tanulók

89%-anapirendszerességgel használja az internetet, főként kapcsolattartási célból. Az internetes kommunikáció révén egy új nyelvhasználati normarendszer van kialakulóban, amelyet a lazább, „fegyelmezetlenebb”, hiányosabb, igénytelenebb szerkesztésmód és a hagyományos helyesírási szabályok figyelmen kívül hagyása jellemez. A megkérdezettek fogalmazásainak vizsgálata során bebizonyosodott, hogy van kódkeveredés az internetes nyelvhasználat formálódó normái és a hagyományos nyelvi-helyesírási szabályrendszer között. Igazolódott továbbá az az előfeltevés, miszerint a kódkeveredés elsősorban és leglátványosabban a kötetlenebb, lazább, oldottabb kommunikációs szituációkban alkotott megnyilatkozásokban jelenik meg. A vizsgálat során erre a baráti körlevelek teremtettek lehetőséget, ahol a diákok a természeteshez közelítő nyelvhasználatot alkalmazták. Tévesnek bizonyult azonban az az előfeltevés, miszerint a kódkeveredés megvalósulását az internetes nyelvi közegben eltöltött idő és az internetes nyelvhasználat befolyásolná. Kódkeveredés akkor jön létre, ha a hagyományos helyesírási szabály nem eléggé rögzült, és a szerző elbizonytalanodik, illetőleg akkor, ha a helyesírási szabályozás viszonylag megengedőbb, például a központozás esetében. Nem jön létre kódkeveredés akkor, ha a kézzel írott formában nehezebb az internetes nyelvhasználat jellegzetességét követni, például a betűsokszorozás vagy a csupa nagybetű használata esetén. Kódkeveredés jöhet létre az internetes nyelvhasználat szokásrendszere és a hagyományos nyelvi szabályrendszer között helyesírási, grammatikai, stilisztikai és formai tekintetben is. Helyesírási tekintetben kódkeveredés tapasztalható a nehézséget okozó, kevésbé rögzült (vagy éppen a széles körben ismert) szabályok, mint a tulajdonnevek, az időpontok, a dátumok, a számok helyesírása esetében. Jelentős kódkeveredés tapasztalható továbbá a központozás szabályrendszerét illetően is. Stilisztikai szempontból kódkeveredés léphet fel a beszédszerű és a szlengből való elemek, panelek átvétele révén, ezek egyre nagyobb arányban fordulnak elő a kézzel írt fogalmazásokban. Grammatikai kódkeveredés elsősorban a tagolatlan, hiányos, hanyag szerkesztettségű, az élőbeszédet idéző mondatokban és a toldalékolási tévesztésekben mutatható ki. Végül kiemelhetők a levélforma műfaji jellemzőinek változása az elektronikus levél szerkesztési, formai sajátosságainak hatására.

Célok, feladatok

A kódkeveredés kiküszöbölésére az anyanyelvoktatás elsődleges feladata a biztos kódváltás képességének a megtanítása. Az eredmények tükrében a legfontosabb célként érdemes tudatosítani a tanulóknál, mikor kell a hagyományos nyelvi normarendszert használniuk, és milyen nyelvi szituációkban térhetnek el ettől. A tanulóknak el kell sajátítaniuk a kódváltás képességét; erre csak az lesz képes, aki mindkét nyelvi regiszterben biztosan és otthonosan mozog. Tehát a tanulóknak tisztában kell lenniük a hagyományos helyesírási normákkal és szabályokkal is. Különösen azokra a területekre kell nagyobb figyelmet fordítani, ahol a legnagyobb bizonytalanságokkal lehet találkozni, és ahol leggyakoribb a kódkeveredés, így például a tulajdonnevek, a számnevek, a dátumok, az időpontok helyesírásával kapcsolatos szabályok terén. Fontos a központozás funkcióinak megfelelő elsajátítására is nagyobb hangsúlyt fektetni, hiszen az internetes nyelvhasználatra igen jellemző a központozás nagyfokú alkalmazása, ami elősegíti a kódkeveredést is. A hagyományos helyesírási szabályok rögzítésén túl nem szabad elfeledkezni a digitális nyelvhasználati rendszerről sem. Szükséges az internetes nyelvhasználat normarendszerének, belső működésének a megismerése, feltérképezése és beemelése a tananyagba. Tudatosítani kell a gyerekekben, hogy a problémát nem az internetes nyelvhasználat megengedőbb nyelvi normáinak követése vagy a divatos, „trendi” írásmódok kötetlen internetes kommunikációban való használata jelenti, hanem az, ha ezt nem a megfelelő helyen teszik. Érdemes olyan feladatokat, projekteket adni a tanulóknak, amelyek célja az internetes kommunikáció megismerése és elemzése. Például:

- Érdekes, divatos, „trendi” írásmódok, agresszív túlkapások gyűjtése a netes kommunikációs helyzetekben.

- Kreatív, ötletes, interneten használható rövidítések, kifejezések alkotása az agresszív, durva nyelvi hibák, összerántások és idegen kifejezések helyett.
- Internetes csetpárbeszéd elemzése, feloldása, átírása más műfajokba.
- Az emotikonok pontos jelentésének a feloldása, helyettesítése verbális körülírással.
- Az interneten használt kifejezések, szlenges elemek feloldása, átültetése irodalmi nyelvre.

A felvázolt célkitűzéseken túl kiemelten fontos a tanári példaadás, vagyis a tanári jelenlét a digitális világban, a közösségi oldalak oktató-nevelő lehetőségeinek a kihasználása, ezzel párhuzamosan pedig a személyes példamutatás akár az internetes nyelvhasználat terén is. Nem beavatkozásról van szó, hanem a generációk közötti kölcsönös tanulásról, amelyre manapság mindenkinek szüksége van a formálódó, számos lehetőséget, ugyanakkor veszélyt is magában rejtő nyilvános digitális világban.

Irodalom

- Antalné Szabó Ágnes 2008. A helyesírási kultúra fejlesztésének régi-új technikái. *Anyanyelv-pedagógia* 3–4. <https://www.anyanyelvpedagogia.hu/cikkek.php?id=109> (2013. június 14.)
- Balázs Géza 2007. Az írásbeliség változásai. A nyelv egyetlen létforma – de több technológia. *Napút* 3. https://www.napkut.hu/naput_2007/2007_03/101.htm (2013. június 1.)
- Bódi Zoltán 2004. *A világháló nyelve. Internetezők és internetes nyelvhasználat a magyar társadalomban.* Gondolat Kiadó. Budapest.
- Cs. Czachesz Erzsébet 1998. *Olvasás és pedagógia.* Mozaik Oktatási Stúdió. Szeged.
- Crystal, David 1998. *A nyelv enciklopédiája.* Osiris. Budapest.
- Dürscheid, Christa – Wagner, Franz – Brommer, Sarah 2010. *Wie Jugendliche schreiben. Schreibkompetenz und neue Medien.* De Gruyter. Berlin–New York. 2010. <https://doi.org/10.1515/9783110236125>
- Érsok Nikoletta Ágnes 2003. Írva csevegés – virtuális írásbeliség. *Magyar Nyelvőr* 99–104.
- Földes Petra 2012. *Negyedik dimenzió – Fiatalok a cyber-térben. Digitális Nemzedék Konferencia.* Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar. https://issuu.com/elteppk/docs/digitalis_nemzedek_kotet (2013. június 14.)
- Kruzslicz Tamás 2013. A digitális kommunikáció hatása a középiskolások nyelvhasználatára. *Irodalomismeret* 2013/2. <https://www.irodalomismeret.hu/archivum/185-20132> (2013. június 14.)
- Ságvári Bence 2012. *A net-generáció törésvonalai. Digitális Nemzedék Konferencia.* Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar. https://issuu.com/elteppk/docs/digitalis_nemzedek_kotet (2013. június 14.)
- Tóth Katalin 2007. Napjaink kommunikációs lehetőségeinek hatása a magyar nyelv tanításában. *Elektronikus Könyv és Nevelés* 3. https://www.tanszertar.hu/eken/2007_03/tk_0703.htm (2013. június 1.)
- Vallent Brigitta 2008. Beszélt nyelvi hatások a középiskolások fogalmazásaiban. *Magyar Nyelvőr* 189–205. <https://www.c3.hu/~nyelvor/period/1322/132205.pdf> (2013. június 1.)
- Veszelszki Ágnes 2008. Vizuális megoldások a kreatív szövegalkotási gyakorlatokban. *Anyanyelv-pedagógia* 1. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=33> (2013. június 14.)
- Veszelszki Ágnes 2010. Digilektus a lektusok rendszerében. In: Illés-Molnár Márta – Kaló Zsuzsa – Klein Laura – Parapatics Andrea (szerk.) *Félúton 5. Az ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskolájának konferenciája.* Budapest. ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola. 199–215.
- Veszelszki Ágnes 2012. Új írásjelek digitális és kézzel írt szövegekben. *Anyanyelv-pedagógia* 4. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=418> (2013. június 14.)

Simon, Viktória

Modern code mixing: The effect of internet language use on the written composition of youngsters

This study investigates the phenomenon of modern code-mixing: it analyzes the characteristics of internet language use and shows the phenomenon in the hand-written compositions of youngsters. It highlights that code-mixing may appear both in the norms of internet language use and in the regularities of the traditional language system, in terms of grammar, stylistics and also form. The study deals with the question of the ability to code-switch and draws the attention to the fact that the primary aim of first-language teaching is to teach how to use this ability for the elimination of code-mixing. Finally, the study introduces a few possible ways to facilitate all this.

Kulcsszók: kódkeveredés, internetes nyelvhasználat, chatnyelv, beszédszerűség, fogalmazás

Keywords: code-mixing, language use on the internet, chat language, „speech likeness”, composition

Az írás szerzőjéről

Simon Viktória

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország

simon.viktoria86[kukac]gmail.com